

Utlåtande 2006:24 RI (Dnr 016-2503/2005)

Policy för hantering av våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda i Stockholms stad

Motion av Ewa Samuelsson och Fredrik Wallén (båda kd) (2005:49)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i stadens säkerhetspolicy inarbeta hur våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda ska hanteras.
2. Motion (2005:49) av Ewa Samuelsson och Fredrik Wallén (båda kd) om ”Policy för hantering av våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda i Stockholms stad” får anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Ewa Samuelsson (kd) och Fredrik Wallén (kd) har i en motion (2005:49) föreslagit att kommunstyrelsen ges i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med ett förslag på en för stadens nämnder och styrelser gemensam policy för hur våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda ska hanteras, *bilaga*.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att det i staden på olika nivåer finns riktlinjer och råd för hur hot och våld ska hanteras. För att markera stadens ställningstagande i dessa frågor och för ett gemensamt förhållningssätt bör en gemensam policy tas fram. Det är viktigt att såväl nämnderna som de förtroendevalda vet hur situationer med hot, våld och andra angrepp ska hanteras och att de förtroendevalda kan få stöd om de hotas. Denna fråga bör även ingå i utbildningar för de förtroendevalda. Säkerhetsarbetet ska bedrivas både på stadsledningsnivå och på nämndnivå.

Socialtjänstnämnden delar motionärernas uppfattning att hot och våld mot förtroendevalda är helt oacceptabelt. Då hot och våld allt oftare riktas mot politiker är det viktigt att öka förtroendevaldas kunskaper om hur hot- och våldssituationer uppstår och hur dessa kan hanteras. Nämnden tillstyrker motionärernas förslag om en gemensam policy för förtroendevalda för hur hot och våld ska hanteras samt att stadens nämnder och att styrelser ska erbjuda utbildning om dessa frågor till förtroendevalda.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd ställer sig positiv till motionärernas förslag om en gemensam policy för hur våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda ska hanteras samt att hantering av våld, hot och andra olagliga angrepp tas med vid utbildningar för förtroendevalda ledamöter i stadens nämnder och styrelser.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd tillstyrker motionärernas förslag och anser att på samma sätt som för anställda måste rimligen även den politiska organisationen ha ett säkerhetsarbete där en stadsövergripande säkerhetspolicy kan utgöra en bra grund för det lokala säkerhetsarbetet inom varje nämnd och styrelse.

Älvsjö stadsdelsnämnd anser att hot och våld mot förtroendevalda är helt oacceptabelt och att det är angeläget att staden tar ett samlat ansvar för att systematiskt bedriva ett förebyggande säkerhetsarbete såväl inom stadsledningen som på nämndnivå. Nämnden stödjer motionens förslag om en gemensam policy för hur hot och våld ska hanteras samt att stadens nämnder och styrelser ska erbjuda sina förtroendevalda utbildningar om dessa frågor.

Mina synpunkter

Jag delar motionärernas uppfattning att det är helt oacceptabelt med hot och våld mot förtroendevalda. Detta är ett allvarligt problem för såväl den enskilda personen som för hela det politiska systemet. Det bästa sättet att bevara det demokratiska samhället är att engagera sig i det demokratiska arbetet. Våld och hot mot politiker är ett stort problem för den demokratiska politiska pro-

cessen och beslutsfattandet och det försämrar möjligheten att rekrytera nya politiker.

Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet presenterade under 2004 rapporten "Ett hot mot demokratin". I rapporten tecknades en negativ bild av situationen avseende förtroendevaldas utsatthet för hot och våld.

Det är viktigt att öka kunskapen om hur denna typ av våldssituationer uppstår och hur dessa kan hanteras. Ansvaret för att hjälpa och stödja förtroendevalda i arbetet med att hantera hot och andra angrepp ligger på de enskilda kommunerna och landstingen. Stockholm har, i egenskap av huvudstad och landets största kommun, ett viktigt ansvar att föregå med gott exempel.

Avslutningsvis delar jag stadsledningskontorets uppfattning att det är viktigt att förtroendevalda, nämnder och styrelser vet hur de ska handskas med våld, hot och andra olagliga angrepp.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i stadens säkerhetspolicy inarbeta hur våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda ska hanteras.
2. Motion (2005:49) av Ewa Samuelsson och Fredrik Wallén (båda kd) om "Policy för hantering av våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda i Stockholms stad" får anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande

Stockholm den 14 december 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Anette Otteborn

Särskilt uttalande gjordes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Det är glädjande att majoriteten nästan kan bifalla vår motion om förbättrade förhållanden för förtroendevalda i Stockholm. De problem som idag finns kommer att kunna åtgärdas när stadens säkerhetspolicy omarbetas. Det är glädjande. Vi anser dock att det hade varit bra om majoriteten helt och fullt bifallit vår motion för att på så vis även

tydligt klargöra att det är viktigt att nämnder och styrelser tar med dessa frågor vid utbildningar för sina respektive förtroendevalda ledamöter.

ÄRENDET

Ewa Samuelsson och Fredrik Wallén har i en motion (2005:49) föreslagit att kommunstyrelsen ges i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med ett förslag på en för stadens nämnder och styrelser gemensam policy för hur våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda ska hanteras. I motionen föreslås även att nämnder och styrelser ska ta med hantering av våld, hot och andra olagliga angrepp vid utbildningar för sina respektive förtroendevalda ledamöter.

Motionärerna menar att Stockholms stad borde ha ett uttalat och tydligt policydokument för hur man ska möta hot och andra olagliga angrepp som drabbar förtroendevalda i anknytning till deras uppdrag. Vidare skulle en grundläggande utbildning i hantering av hot och våld i politikerrollen ge de förtroendevalda bättre möjligheter att hantera hot och våld.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 4 november 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

I motionen aktualiseras en fråga som är grundläggande för vår demokrati, nämligen att våra förtroendevalda ska kunna utöva sina uppdrag utan att bli utsatta för våld, hot och eller andra olagliga angrepp. Det är en självklarhet att sådana angrepp inte kan tolereras.

I staden finns på olika nivåer riktlinjer och råd för hur hot och våld ska hanteras. För att markera stadens ställningstagande i dessa frågor och för ett gemensamt förhållningssätt bör en gemensam policy tas fram. Det är viktigt att såväl nämnder och styrelser som de förtroendevalda vet hur situationer med hot, våld och andra angrepp ska hanteras och att de förtroendevalda kan få stöd om de hotas. Denna fråga bör även ingå i utbildningar för de förtroendevalda. Säkerhetsarbetet ska bedrivas både på stadsledningsnivå och på nämndnivå.

Revisionskontoret har i en revisionsrapport granskat stadens säkerhetsarbete och interna skydd. Remissbehandling av rapporten pågår. I rapporten föreslås bl a att en ny säkerhetspolicy ska tas fram vilken ska ersätta den nu gällande säkerhetspolicy som beslutades 1993.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att i stadens säkerhetspolicy inarbeta hur våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda ska hanteras som ett stöd för nämnder och styrelserns arbete med dessa frågor.

Socialtjänstnämnden beslutade den 20 september 2005 att hänvisa till tjänsteutlåtandet som svar på remissen och överlämna det till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av *Peter Lundén-Welden m.fl. (m)*, *Abit Dundar m.fl. (fp)* och *Désirée Pethrus Engström (kd)* enligt följande.

Våld mot förtroendevalda innebär ytterst våld mot demokratin och det öppna samhället. Därför är det nödvändigt att ta allt våld och alla former av hot och angrepp på största allvar. Efter de senaste årens incidenter med mordet på Anna Lindh som det värsta exemplet är det märkligt att inte landets största kommun redan antagit en policy för hantering av våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda.

Vi välkomnar därför förvaltningens positiva bemötande och hoppas att staden snarast kan rätta till denna brist.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärernas uppfattning att hot och våld mot förtroendevalda är helt oacceptabelt. Ingen borde vid fullgörande av ett politiskt förtroendeuppdrag behöva känna rädsla för egen eller anhörigas del. Då hot och våld allt oftare riktas mot politiker är det viktigt att öka förtroendevaldas kunskaper om hur hot- och våldssituationer uppstår och hur man kan hantera dessa. Förvaltningen tillstyrker motionärernas förslag om en gemensam policy för förtroendevalda för hur hot och våld ska hanteras samt att stadens nämnder och att styrelser ska erbjuda utbildning om dessa frågor till förtroendevalda.

Förvaltningen anser vidare att en säkerhetspolicy för förtroendevalda förutom utbildning, även bör ta upp frågor om skalskydd, arbetslokalens utformning och olika personliga säkerhetsarrangemang.

Hot och våld har alltid funnits mellan människor i alla samhällen. Inom socialtjänsten har anställda alltid varit nödsakade att hantera hot- och våldssituationer. Inställningen till hur detta ska göras har växlat över tid. Idag anser man det självklart att ingen ska behöva utstå rädsla för hot och våld på sin arbetsplats. Detsamma gäller självfallet förtroendeorganisationen.

Förutsättningen för att kunna minska förekomsten av hot och våld är att förstå dess funktion för såväl oss själva som för andra. I vårt civiliserade samhälle har endast företrädare för samhället rätt att i vissa, väl preciserade situationer utöva hot och våld. Den enskilde medborgaren saknar denna rätt. Men som biologisk varelse har männi-

skan alltid varit beroende av hot och våld för sin överlevnad. Hot- och våldsfunktionen finns som en del av vårt genetiska arv.

Det är en allmän uppfattning att hot och våld i samhället ökar och det riktas många gånger mot samhällsfunktionärer. Den centrala frågan är hur man ska kunna förebygga att hot och våld riktas mot politiker och tjänstemän. En viktig utgångspunkt för det förebyggande säkerhetsarbetet är att man systematiskt analyserar det hot och våld som förekommer. Det är då viktigt att ha rutiner för incidentrapportering.

Inom förvaltningen hanteras frågor om hot och våld inom ramen för det säkerhetsarbete som bedrivs såväl förvaltningsövergripande som inom respektive verksamhet. Incidentrapportering är en del av säkerhetsarbetet.

Förvaltningen erbjuder vidare personal i klientverksamheter utbildning i förebyggande konflikthantering. Denna utbildning tar bland annat upp hur aggression kan leda till konflikter och våld, droger och våld, hur människosynen i en organisation påverkar frekvensen av våldsincidenter, möten med människor med svåra psykiska problem, vilka som tar till våld och varför, riskbedömning, etc. En sådan utbildning skulle också kunna erbjudas ledamöter och ersättare i socialtjänstnämnden.

Ytterligare ett sätt att förebygga hot och våld är att se över skalskyddet. Det är befogat att begränsa möjligheterna till fri inpassering till de lokaler där politiker och tjänstemän utför sitt uppdrag i stadens tjänst. En sådan översyn görs också kontinuerligt i förvaltningens lokaler.

Därutöver måste det även finnas möjlighet den som utsätts för ett personligt riktat hot att få ett personskydd som utformas utifrån hotbild och den enskildes individuella situation.

Hot och våld riktat till politiker är knappast heller en ny företeelse. På samma sätt som för anställda måste rimligen även den politiska organisationen ha ett säkerhetsarbete där en stadsövergripande säkerhetspolicy kan utgöra en bra grund för det lokala säkerhetsarbetet inom varje nämnd och styrelse.

Stadsdelsnämnden Maria-Gamla stan beslutade den 25 augusti 2005 att som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna och återopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 juli 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till motionärernas förslag om att kommunstyrelsen får i uppdrag att komma med ett förslag på gemensam policy för hur våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda ska hanteras samt att hantering av våld, hot och andra olagliga angrepp tas med vid utbildningar för förtroendevalda ledamöter i stadens nämnder och styrelser.

Stadsdelsnämnden Spånga-Tensta beslutade den 20 oktober 2005 att godkänna förvaltningens utlåtande som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärernas uppfattning att hot och våld mot förtroendevalda är helt oacceptabelt. Ingen borde vid fullgörande av ett politiskt förtroendeuppdrag behöva känna rädsla för egen eller anhörigas del. Då hot och våld allt oftare riktas mot politiker är det viktigt att öka förtroendevaldas kunskaper om hur hot- och våldssituationer uppstår och hur man kan hantera dessa. Förvaltningen tillstyrker motionärernas förslag om en gemensam policy för förtroendevalda för hur hot och våld ska hanteras samt att stadens nämnder och att styrelser ska erbjuda utbildning om dessa frågor till förtroendevalda.

Den allmänna uppfattningen är att hot och våld i samhället ökar och det riktas många gånger mot samhällsfunktionärer. Den centrala frågan är hur man ska kunna förebygga att hot och våld riktas mot politiker och även tjänstemän. En viktig utgångspunkt för det förebyggande säkerhetsarbetet är att man systematiskt analyserar det hot och våld som förekommer. Det är då viktigt att ha rutiner för incidentrapportering.

På samma sätt som för anställda måste rimligen även den politiska organisationen ha ett säkerhetsarbete där en stadsövergripande säkerhetspolicy kan utgöra en bra grund för det lokala säkerhetsarbetet inom varje nämnd och styrelse.

Bland de förtroendevalda i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har det inte förekommit några hot eller våldssituationer. Däremot har det vid enstaka tillfällen förekommit rasistiska brev som skickats till förtroendevalda i ledande ställning och med annan etnisk bakgrund än den svenska. Förekomsten av dessa brev utgör oftast inte något hot men kan skapa irritation och ska därför rapporteras.

I övrigt hanteras frågor om hot och våld i stadsdelsförvaltningen inom ramen för det säkerhetsarbete som bedrivs såväl förvaltningsövergripande som inom respektive verksamhet. Incidentrapportering är en del av säkerhetsarbetet.

Stadsdelsnämnden Älvsjö beslutade 27 oktober 2005 att åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

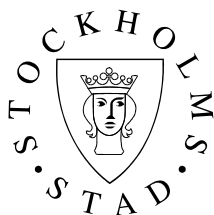
Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen menar att hot och våld mot förtroendevalda är helt oacceptabelt. Ingen ska vid fullgörande av ett politiskt förtroendeuppdrag behöva känna rädsla för egen eller anhörigas del. Mot bakgrund av att omfattningen av hot och våld mot politiker

förefaller att öka är det mycket viktigt att öka förtroendevaldas kunskaper om hur hot- och våldssituationer uppstår och hur man kan hantera dessa.

Det är angeläget att staden tar ett samlat ansvar för att systematiskt bedriva ett förebyggande säkerhetsarbete, och att detta bedrivs inom stadsledningen såväl som på nämndnivå. Förvaltningen stödjer motionens förslag om en gemensam policy för hur hot och våld ska hanteras samt att stadens nämnder och styrelser ska erbjuda sina förtroendevalda utbildning om dessa frågor.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2005:49

2005:49

**Motion av Ewa Samuelsson och Fredrik Wallén
(båda kd) om policy för hantering av våld, hot och
andra olagliga angrepp på förtroendevalda i
Stockholms stad**

Dnr 016-2503/2005

2004 presenterade kommun- respektive landstingsförbundet rapporten Ett hot mot demokratin (en uppföljning av en rapport med samma namn från 2001). I den rapporten tecknades en mycket trist bild av situationen för Sveriges förtroendevalda avseende utsattheten för hot och våld.

Rapporten redovisade, exempelvis, att 16 procent av kommunalt förtroendevalda i ordförandeposition utsatts för någon form av hot eller våld p.g.a. sitt uppdrag. För förtroendevalda inom landstinget var siffrorna ännu högre. En konsekvens av detta har blivit att många av de drabbade övervägt att lämna eller lämnat sina politiska uppdrag. Hur många beslutsfattande politiker på fältet som kanske också känt sig tvingade att gå emot egna övertygelser i olika frågor efter att ha hotats kan vi bara spekulera om.

Det finns för närvarande tyvärr mycket lite som tyder på att framtida rapporter i frågan kommer att visa att hot och andra olagliga angrepp mot förtroendevalda som utövar sina uppdrag kommer att minska. Troligen är det dessvärre så att hot, våld och andra olagliga angrepp mot förtroendevalda för närvarande ökar och att det dessutom finns ett mörkertal som inte är obetydligt.

Ansvar och den praktiska förmågan att hjälpa och stötta förtroendevalda i att hantera hot och andra angrepp ligger rimligen ute hos oss i de enskilda kommunerna och landstingen. Stockholm har där, i egenskap av både huvudstad och landets överlägset största kommun, ett viktigt ansvar att föregå med gott exempel. Stockholms stad borde ha ett uttalat och tydligt policydokument

för hur man ska möta hot och andra olagliga angrepp som drabbar förtroendevalda i anknytning till deras uppdrag (precis som man på olika sätt genom åren skapat principer och rutiner för att hantera angrepp på olika kategorier av kommunala tjänstemän).

Genom en genomtänkt grundläggande utbildning för alla förtroendevalda i hantering av hot och våld i politikerrollen samt kunskap i grundläggande riskanalys borde dessutom inträffade hot och andra angrepp kunna hanteras så "bra" som möjligt. Troligen kan just ökad kunskap i riskanalys förebygga incidenter helt och hållet. Kunskap i riskanalys skulle också ge drabbade förtroendevalda bättre möjligheter att sätta in inträffade obehagliga händelser i rätt sammanhang (med t.ex. minskade efterföljande otrygghetskänslor som positiv effekt).

Med anledning av ovanstående vill jag därför förslå kommunfullmäktige besluta att

1. ge kommunstyrelsen i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med ett förslag på en för stadens nämnder och styrelser gemensam policy för hur våld, hot och andra olagliga angrepp på förtroendevalda ska hanteras.
2. uppmana nämnder och styrelser att ta med hantering av våld, hot och andra olagliga angrepp vid utbildningar för sina respektive förtroendevalda ledamöter.

Stockholm den 13 juni 2005

Ewa Samuelsson

Fredrik Wallén